

ปรับตัว รับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ปีที่ 3 ฉบับที่ 11

มกราคม - มีนาคม 56

M-BRACE

เรื่องเด่นในฉบับ

- แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและผังชุมชน - หาดใหญ่
- การประเมินความเปราะบาง - อุดรธานี

สารบัญ

City Focus...

3 การจัดทำแผนคุณภาพชีวิตและผังชุมชน...
เพื่อรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศ-เมืองหาดใหญ่

5 ประเมินความเปราะบางเมืองอุดรธานี

รอบรู้กิจกรรม

7 ACCCRN เดินหน้าสร้างเครือข่าย
การเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศในไทย อินเดีย และเวียดนาม

9 ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินโครงการ
“ฟื้นฟูระบบนิเวศ...แม่น้ำกน้อยสายใน”

11 สารพัดจดมาเล่า
“สถานการณ์น้ำเมืองเชียงราย”
โดย ดร.อังกูร ว่องตระกูล

12 Did U Know?
กิจกรรมลุ้นรางวัล

ปรับตัว รับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สวัสดีท่านผู้อ่านอีกครั้งใน *สารปรับตัว รับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* ที่ตีพิมพ์ต่อเนื่องถึงฉบับที่ 11 แล้วกับการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการนำเสนอองค์ความรู้และข่าวความเคลื่อนไหวด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจากทั้งโครงการ ACCCRN และ M-BRACE มารายงานท่านผู้อ่านเช่นเคย

City โฟกัส ฉบับนี้เสนอตัวอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนกับโครงการย่อยในพื้นที่เมืองหาดใหญ่ “โครงการจัดทำแผนคุณภาพชีวิตและผังชุมชน เพื่อการรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในพื้นที่เมืองหาดใหญ่” ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนที่เป็นกลุ่มเปราะบางมีคุณภาพชีวิตที่สมดุลกับสิ่งแวดล้อม และมีศักยภาพในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

รอบรู้กิจกรรม ขอแสดงความยินดีกับเทศบาลนครหาดใหญ่กับรางวัล กพร. พร้อมกับการนำเสนอความคืบหน้าจากโครงการ M-BRACE ใน SLD 2 เดินหน้าสู่โครงการนำร่อง (Pilot Project) และ สำหรับ *สารพัดจดมาเล่า* ได้รับเชิญจากคอลัมนิสต์พิเศษที่ปรึกษาโครงการ ACCCRN-เมืองเชียงราย *ดร.อังกูร ว่องตระกูล* อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม ม.เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย ในบทความสะท้อนสถานการณ์น้ำในพื้นที่เชียงราย พร้อมร่วมสนุกกับเกมทายภาพในกิจกรรมลุ้นรางวัล โดยส่งคำตอบมาตามที่อยู่ที่แจ้งไว้ท้ายเล่ม และร่วมส่งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ และสารปรับตัวรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาได้ที่ thaicityclimate@hotmail.com, www.facebook.com/ACCCRNTHAILAND และ www.facebook.com/M-BRACE

และท้ายสุดนี้ทีมบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้อ่านทุกท่านที่ติดตามสารปรับตัว รับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาโดยตลอด กลับมาพบกันใหม่ในฉบับหน้านะคะ สวัสดีค่ะ

สารปรับตัว...รับมือ...การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 ประจำเดือนมกราคม - มีนาคม 2556

ที่ปรึกษา ดร.พจนานันท์ ถิ่นพิ้วว

กองบรรณาธิการ

กิรณา คำสิงห์นอก
กรรณจิต กิตติภาส
วรรณโณบล ควรอาจ
สุวรรณา หอมชื่น
รจนา นิลมานนท์
อำมาตย์ ไชยภักดิ์
ศิริลักษณ์ บ่อสร้าง
ขวัญเรือน ยอดคำ
กนกวรรณ พาลูกา
วราภรณ์ บุรีรักษ์
ปาริสุทธิ์ สิกอวด
จิตลัดดา ศรีพล

จัดทำโดย

โครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Asian Cities Climate Change Resilience Network - ACCCRN)

โครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Mekong Building Climate Resilient Asian Cities - M-BRACE)

โดยความร่วมมือระหว่าง

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เทศบาลนครเชียงราย เทศบาลนครหาดใหญ่
เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครอุดรธานี ISET

City Focus... การจัดทำแผนคุณภาพชีวิตและผังชุมชน เพื่อปรับตัวและรับมือ...

“โครงการจัดทำแผนคุณภาพชีวิตและผังชุมชน เพื่อการรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในพื้นที่เมืองหาดใหญ่”

“การที่ประชาชนจะมีการรับมือที่ดีต้องมีพื้นฐานความพร้อมในทุกด้าน ไม่เว้นแม้แต่ด้านสาธารณสุข มูลฐานรวมไปถึงการเข้าถึงการบริการต่างๆ ของรัฐ”

จากแนวคิดนี้ นำมาสู่การจัดทำ “โครงการจัดทำแผนคุณภาพชีวิตและผังชุมชน เพื่อการรับมือและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในพื้นที่เมืองหาดใหญ่” ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการย่อยหรือ Intervention Project ที่ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิรีดักทีฟเฟลเลอร์ ภายใต้โครงการ ACCCRN ที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชากรกลุ่มเปราะบาง และเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสร้างความร่วมมือในระดับชุมชนระหว่างคณะกรรมการชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และการจัดทำผังชุมชนเพื่อการรับมือและปรับตัวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการ 2 ปี (มกราคม 2555 ถึง ธันวาคม 2556) และมีพื้นที่ชุมชนวัดหาดใหญ่ในเทศบาลนครหาดใหญ่ และชุมชนในเขตเทศบาลตำบลคูเต่า ซึ่งเป็นหนึ่งในพื้นที่เสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาเป็นประจำทุกปีเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการ

จากแนวคิด...สู่การจัดทำโครงการ...

การดำเนินโครงการเป็นการร่วมมือกันระหว่าง **คณะกรรมการโครงการ ACCCRN หาดใหญ่ มูลนิธิชุมชนสงขลา และตัวแทนจากชุมชน** ร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้แนวคิดหลัก คือ การเสริมสร้างความสามารถ

ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับชุมชน ประชาชนให้สามารถปรับตัว และรับมือกับปัญหาต่างๆ ทั้งที่ เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ปัญหาอุทกภัย ปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม-น้ำใช้ รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตอันได้แก่ ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาด้านอาชีพและรายได้ ซึ่งการระบุปัญหาต่างๆ ของพื้นที่ นั้นเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการวิเคราะห์ ระดมสมอง และสรุปปัญหาสำคัญของพื้นที่ นำไปสู่การร่วมกันออกแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการจัดทำผังชุมชนฯ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่สำคัญเช่น **การพัฒนาศักยภาพประชาชนกลุ่มเสี่ยง/เปราะบางด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงความรู้และการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายเตือนภัยและดูแลกลุ่มเสี่ยง/เปราะบาง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อการรับมือและการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** โดยให้ประชาชนในพื้นที่เป็นแกนหลักในการร่างแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่และการจัดทำผังชุมชนเพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชน เป็นต้น

ภาพบางส่วนจากเวทีระดมความคิดเห็น

เป้าหมายสำคัญ.....

การดำเนินงานมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ *การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรในพื้นที่* ได้แก่ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในแต่ละภาคส่วนในชุมชน

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ทั้งสองชุมชนมีภาคีและหน่วยงานต่างๆ มาร่วมงาน ได้แก่ สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ การศึกษาออกโรงเรียนอำเภอหาดใหญ่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสตรีภาคใต้ วิทยาลัยชุมชนสงขลา ศูนย์เรียนรู้คุณธรรมเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์ดูแลผู้ป่วยเล่นทรพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นต้น

อีกทั้งยังได้รับความสนใจจากชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ชุมชนวัดหาดใหญ่ใน แสดงความจำนงในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และพัฒนาศาสตร์ฯ ร่วมกัน

สิ่งที่ทางคณะทำงานโครงการคาดหวังหลังจาก

เสร็จสิ้นโครงการ คือ ประชาชนกลุ่มเสี่ยง/เปราะบางในระดับบุคคลที่ได้รับผลกระทบได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านความรู้ เข้าถึงข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและช่องทางให้ความช่วยเหลือของหน่วยงานองค์กรต่างๆ ให้สามารถรับมือ และปรับตัว จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

พื้นที่เกิดระบบและกลไกความร่วมมือระดับชุมชนในพื้นที่เป้าหมายระหว่างคณะกรรมการชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการจัดทำแผนการรับมือเพื่อการพัฒนาาระบบเตือนภัย ระบบสุขภาพีบบระบบสวัสดิการ ระบบบริการสุขภาพและผังชุมชนเพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินฯ ซึ่งคาดว่าจะผลที่ได้นั้นจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อให้พร้อมกับการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

ภาพส่วนหนึ่งจากกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

กิจกรรมรื้อน้ำ ชุมชนคูเต่า

ศึกษาดูงานการผลิตน้ำ โรงน้ำออร์คิด และโกมลภพย

City Focus... ประเมินความเปราะบางเมืองอุดรธานี

การประเมินความเปราะบาง เมืองอุดรธานี

การประเมินความเปราะบางของเมืองอุดรธานีเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักของโครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (M-BRACE) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินความเปราะบางของเมืองอุดรธานีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นของเมืองออกเป็น 3 ประเด็น คือ การใช้ประโยชน์ที่ดิน, การบริหารจัดการน้ำ และบทเรียนจากอุทกภัย โดยกิจกรรมดังกล่าวเปิดให้นักวิชาการ นักวิจัยอิสระ นักปฏิบัติงาน ที่มีความเชี่ยวชาญของเมืองเข้าร่วมดำเนินการ

ทำไมต้องมีการประเมินความเปราะบาง

การพัฒนาของเมืองอุดรธานีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพราะมีปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ แต่ในขณะเดียวกันเมืองไม่มีการบริหารจัดการที่ดีเพียงพอรวมทั้งขาดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนของเมืองในการประเมินสถานการณ์ และวางแผนพัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบต่างๆ ของเมือง เช่น ระบบนิเวศ ระบบสังคม และระบบโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น อีกทั้งเมืองมีแนวโน้มที่จะประสบกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ทวีความรุนแรงขึ้น เช่น ปริมาณน้ำของเมืองไม่เพียงพอต่อความต้องการในอนาคต การคาดการณ์การเกิดน้ำท่วมในอนาคตของเมืองจะทำได้ยากขึ้น และมีความไม่แน่นอน

การประเมินความเปราะบางจะช่วยให้เมืองอุดรธานีสามารถจัดลำดับความสำคัญและเลือกประเด็นปัญหาเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคตได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของเมือง

ผลการประเมินความเปราะบางของเมืองอุดรธานี

เมืองอุดรธานีต้องประสบกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความไม่แน่นอนและไม่สามารถทำนายได้ เช่น อุณหภูมิจะสูงขึ้น พายุรุนแรงขึ้น และฝนทิ้งช่วงยาวนานขึ้น จะทำให้ปัญหาของเมืองรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งเมืองยังคงมีเป้าหมายการพัฒนาเมืองในรูปแบบเดิม ซึ่งการวางแผนหรือออกแบบระบบเมืองไม่คำนึงถึงข้อมูลด้านภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เพิ่มความเปราะบางของเมืองอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ โดยเฉพาะปัญหาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วม

การใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการที่เมืองอุดรธานี ได้มีการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านเศรษฐกิจระดับประเทศและระดับภูมิภาคทำให้อุดรธานีต้องรองรับการไหลเข้าของจำนวนประชากร จึงมีการขยายตัวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน บ้านจัดสรร ศูนย์การค้า เป็นต้น) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการขยายตัวมากกว่าที่รอบผังเมืองกำหนด และเกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่สีเขียว รวมถึงพื้นที่รองรับและกักเก็บน้ำของเมือง ซึ่งทำให้เมืองต้องประสบปัญหาอื่นๆ ตามมา โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม

เขื่อนห้วยหลวง แหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดอุดรธานี

หนองประจักษ์ แหล่งน้ำสาขามืองเขตเทศบาลนครอุดรธานี
ก็เปิดพื้นที่รองรับ กักเก็บน้ำ และสูบน้ำการ

การขาดแคลนน้ำ เป็นปัญหาที่เมืองประสบ อยู่อย่างต่อเนื่อง ด้วยพื้นที่ของเมืองอุดรธานีมีเพียง แหล่งน้ำหลักที่สำคัญ คือ **เขื่อนห้วยหลวง** ซึ่งเป็น อ่างเก็บน้ำที่ใช้เป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปา รวมทั้งการเกษตรกรรมหากเกิดปัญหาฝนทิ้งช่วง และตกปริมาณน้อย เช่น กรณีปี 2555 ที่มีปริมาณ ฝนรวมประมาณ 885 มม.ซึ่งทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ต่อการใช้

อย่างไรก็ตามเมืองยังคงมีแผนการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง โดยขาดการนำข้อมูลภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการวางแผนพัฒนา อีกทั้งขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น กรณี แผนนโยบายสนับสนุนโครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรม ใช้ประมาณ 500,000 ลบ.ม. ต่อปี แต่เขื่อนมีน้ำเพียง 135 ลบ.ม. (อุดรธานีจะหาน้ำมาจากที่ไหน?) ซึ่งจะทำให้ เมืองประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำและการแย่งชิงน้ำ อย่างแน่นอน เนื่องจากปริมาณน้ำจะไม่เพียงพอ ต่อการจัดสรรให้กับทุกภาคส่วน

น้ำท่วม จากการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง การใช้ประโยชน์ที่ดินทำให้เกิดการรुक้าพื้นที่รองรับและ กักเก็บน้ำตามธรรมชาติ เช่น การถมที่เพื่อสร้าง สิ่งก่อสร้างที่ขวางทางผ่านน้ำ ทำให้ปัญหาน้ำท่วม

ของเมืองเพิ่มความรุนแรงขึ้น ซึ่งพื้นที่ที่อ่อนไหวต่อน้ำท่วม คือ บริเวณเขตเมืองชั้นในที่มีการอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น รวมไปถึงบริเวณพื้นที่รอบเมืองที่เป็นที่ลุ่มต่ำและเป็นพื้นที่ รองรับน้ำที่ระบายออกจากเมือง ซึ่งเป็นเขตพื้นที่เกษตรกรรม และกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ คือ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและ เกษตรกร

แนวทางการลดความเปราะบางของเมืองในปัจจุบัน

จากปัญหาการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม เมืองอุดรธานี ได้หาแนวทางแก้ไขเฉพาะสถานการณ์ โดยการจัดตั้ง คณะกรรมการจัดการชลประทาน (JMC) เพื่อดำเนินการบริหาร จัดการและวางแผนจัดสรรน้ำในช่วงเริ่มเกิดปัญหาภัยแล้ง และสถานการณ์น้ำท่วม อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐได้มีแผนงาน และโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในระยะสั้นและระยะยาว ในการลดความเสี่ยง เช่น รัฐออกแผนชดเชยกับสถานการณ์ และสร้างพื้นที่รองรับน้ำเพิ่มเติม แต่แผนดังกล่าวยังมีจุดอ่อน ในด้านข้อมูล ซึ่งขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและ การร่วมวางแผนและตัดสินใจแนวทางการพัฒนา โดยเฉพาะ ภาคประชาชน รวมทั้งการขาดการประเมินสถานการณ์ การวางแผนสำหรับอนาคตโดยนำข้อมูลภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาใช้และเผยแพร่สู่สาธารณะ ทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นซ้ำซาก

น้ำท่วมตัวเมืองอุดรฯ เมื่อปี 2554

น้ำท่วมตัวเมืองอุดรฯ เมื่อปี 2554

กลุ่มชุมชนผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมืองอุดรฯ ที่ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองที่รวดเร็ว

รอบรู้กิจกรรม

ACCCRN เดินหน้าสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในไทย อินเดียและเวียดนาม

การดำเนินโครงการเครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ Asians Cities Climate Change Resilience Network-ACCCRN ที่มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้ 10 เมืองนำร่อง ใน 4 ประเทศของภูมิภาคเอเชีย ได้แก่ ประเทศไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย และอินเดีย มีศักยภาพและความพร้อมเพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้นั้น ทำให้การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการ ACCCRN ในแต่ละประเทศมุ่งเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักให้เกิดขึ้นกับประชาชนและเมืองให้มีความพร้อมในการรับมือกับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ศูนย์ประสานงาน หรือศูนย์การเรียนรู้ เป็นแนวทางหนึ่ง ที่ช่วยให้การเผยแพร่ความรู้ การสร้างความเข้าใจ ดำเนินไป ได้ง่ายและเป็นระบบ ซึ่งการดำเนินงานจะขึ้นอยู่กับบริบทหรือ ประเด็นของเมือง ปัจจุบันได้รับการจัดตั้งขึ้นใน 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย อินเดีย และเวียดนาม

สำหรับประเทศเวียดนามศูนย์จะเน้นงานด้านการประสานงานภายใต้สำนักงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Coordination Office - CCCO) ที่ได้รับการจัดตั้งใน 3 เมือง ได้แก่ เมืองเกิ่นเธอ (Can Tho) ดานัง (Da Nang) และกวีญิน (Quy Nhon) ซึ่ง CCCO นี้จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานที่จะช่วยยกระดับความรู้และความตระหนักในด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองและเป็นศูนย์ที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งช่วยให้ท้องถิ่นสามารถนำนโยบายระดับชาติมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ACCCRN มุ่งหวังผลสำเร็จจากการดำเนินงานของแต่ละศูนย์ฯ จะสามารถขยายผลเพื่อเป็นต้นแบบให้เมืองอื่นๆ ในแถบภูมิภาคเอเชียต่อไปในอนาคต

คณะทำงาน ACCCRN - ประเทศไทย ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์บนเวที ACCCRN Knowledge Forum ครั้งที่ 5

เมื่อวันที่ 11 - 15 มีนาคม ที่ผ่านมา คณะทำงานโครงการจากสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เมืองหาดใหญ่ และเชียงราย เดินทางเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ACCCRN Knowledge Forum 05 and Resilience Indicators Regional Workshop ณ เมืองเกิ่นเธอ (Can Tho) ประเทศเวียดนาม เพื่อร่วมแลกเปลี่ยน บทเรียน ความรู้และประสบการณ์ระหว่างเมืองในเครือข่ายโครงการ ACCCRN และนำบทเรียนและความรู้ที่ได้มาปรับใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินโครงการในประเทศไทยให้ได้ผลสำเร็จสูงสุด

ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมประชุมจากแต่ละเมืองยังร่วมกันระดมความคิดเห็นจากสิ่งที่ได้เรียนรู้และบทเรียนสำคัญจากการดำเนินโครงการ รวมไปถึงแนวทางการขยายผลโครงการไปในระดับที่สูงขึ้นและการสนับสนุนให้การดำเนินงานและเครือข่ายมีความยั่งยืนในอนาคต

ศูนย์เรียนรู้เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเมืองหาดใหญ่ (Hat Yai City Climate Change Resilience Learning Center - HCCRLC) ประเทศไทย เปิดตัวอย่างเป็นทางการในเดือนมีนาคม 2555 ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายการเรียนรู้ การจัดการนิทรรศการ รวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าและสืบค้นข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของภูมิภาค

ศูนย์การรับมือด้านสภาพภูมิอากาศและสุขภาพในเขตเมือง (Urban Health and Climate Resilience - UHCRC) เมืองสุรัต (Surat) ประเทศอินเดีย ศูนย์ความเป็นเลิศในด้านงานวิจัยเพื่อจัดการกับปัญหาสุขภาพในเขตเมืองที่มีสาเหตุเกี่ยวเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งการจัดฝึกอบรมด้านสุขภาพในเขตเมืองในระดับชาติ

ขอแสดงความยินดีกับเทศบาลนครหาดใหญ่ กับรางวัลแห่งความสำเร็จจากภาครัฐ

ผลคัดเลือกรางวัลบริการภาครัฐแห่งชาติประจำปี พ.ศ.2555 (Thailand Public Service Award 2012) เมื่อต้นปีที่ผ่านมา เทศบาลนครหาดใหญ่ ได้รับรางวัล ประเภท**รางวัลบูรณาการ การบริการที่เป็นเลิศ ระดับดีเด่น** ภายใต้โครงการ “การรับมือ อุทกภัยเมืองหาดใหญ่ โดยการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และชุมชน” จากสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ (กพร.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และทางเทศบาลได้จัดพิธีมอบเข็มเกียรติคุณในวันที่ 3 เม.ย. 56 ห้อง ตะกั่วป่า เอ โรงแรมทรูมา เจบี หาดใหญ่ ให้แก่องค์กรที่มีส่วน ร่วมในโครงการฯ จำนวน 15 หน่วยงาน และ 21 บุคคล โดยมี **นายกฤษฎา บุญราช** ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาเป็นประธานมอบ พร้อมกล่าวปาฐกถาในเรื่อง **การรับมืออุทกภัยเมืองหาดใหญ่สู่ลุ่มน้ำ คลองอู่ตะเภาและจังหวัดสงขลา และการบูรณาการระหว่าง ภาครัฐ นักวิชาการ ภาคประชาสังคมและชุมชน** ภายในงานร่วมด้วย **นายเสรี พาณิชกุล** นายอำเภอหาดใหญ่ **นพ.รุ่งโรจน์ กัวนาพิช** รองนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ และแขกผู้มีเกียรติจาก หน่วยงานต่างๆ

รางวัลที่ได้รับนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการเข้าร่วมโครงการ เครือข่ายเมืองในเอเชียเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (Asian Cities Climate Change Resilience Network - ACCCRN) ของเมืองหาดใหญ่เมื่อปี พ.ศ.2553 ซึ่งโครงการ ดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ ผ่านสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ภายใต้การนำของ **ดร.ไพโร พัฒโน** นายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ ที่มองว่าการแก้ไขปัญหาอุทกภัย ควรพิจารณาถึงระบบภูมินิเวศนั้นก็คือน้ำลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มากกว่าเพียงขอบเขตของเทศบาลนครหาดใหญ่ จึงมีการแต่งตั้ง คณะทำงานที่ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายทั้งนักวิชาการ ภาคประชาสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินโครงการ

และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ด้วยการบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ด้านการรับมือกับอุทกภัยในพื้นที่ ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ทำให้ลดความเสียหายทางด้านชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชนที่เกิดจากอุทกภัยลงได้มาก และนับว่า ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งโดยเฉพาะในด้าน **การเตือนภัยอุทกภัย มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน**

บรรยากาศมอบรางวัลจาก กพร.

คณะทำงาน ACCCRN - หาดใหญ่ ร่วมเปิดตัวโครงการ ด้านการรับมืออุทกภัยโดยใช้บทเรียนจาก ACCCRN

เมื่อเร็วๆ นี้ คณะทำงาน โครงการ ACCCRN - เมือง หาดใหญ่ร่วมเปิดตัวโครงการ “**การศึกษารูปแบบการรับมือ อุทกภัยโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชน บ้านคลองหะ เทศบาลเมือง คองหงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา**” เพื่อศึกษารูปแบบการเตรียม ความพร้อม การมีส่วนร่วม ในการจัดการภาวะฉุกเฉิน ตลอดจนการสร้างรูปแบบรับมืออุทกภัยของชุมชนที่เหมาะสม โครงการดังกล่าว ได้รับการผลักดันจาก **คุณสมโชค พุทธชาติ** รักษาการผู้อำนวยการส่วนวิชาการ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8 หนึ่งในคณะทำงาน ACCCRN เมืองหาดใหญ่ ซึ่งของบประมาณ ดำเนินงานจากสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8 โดยใช้บทเรียน จากกรณีดำเนินโครงการ ACCCRN ซึ่งเป็นการขยายผล ในเชิงนโยบาย

ACCCRN - หาดใหญ่ ขยายเครือข่าย การดำเนินงานในสงขลา HUB

คณะทำงาน ACCCRN - หาดใหญ่ ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ในงาน “**การพัฒนากลไกประสานงานกลางจังหวัดสงขลา (HUB)**” ณ ห้องประชุมทานตะวันชั้น 1 โรงแรมหาดใหญ่พาราไดส์ แอนดริสอร์ท หาดใหญ่ ซึ่งเป็นการประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ท้องถิ่น วิชาการ และ ประชาชนชาวสงขลา เพื่อท้องถิ่นเข้มแข็ง โดยการประชุม ในครั้งนี้เน้นหนักในด้านการจัดการภัยพิบัติ การจัดน้ำเสีย ดูแลผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ ในระดับต้นๆ ทั้งนี้ยังเป็นการขยายเครือข่ายการทำงาน ร่วมกันของแต่ละหน่วยงานให้กว้างขึ้นอีกด้วย

เทศบาลนครเชียงรายร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

เมื่อเร็วๆ นี้ เทศบาลนครเชียงราย นำโดย คณะทำงานโครงการ ACCCRN เมืองเชียงรายและสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย จัดงานประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินโครงการ “ฟื้นฟูระบบนิเวศและส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนพื้นที่แม่น้ำกกน้อยสายใน” โดยมี **นายวันชัย จงสุทธานามณี** นายกเทศมนตรีนครเชียงรายเป็นประธานเปิดงาน ณ โรงแรมริมกก จังหวัดเชียงราย หลังการดำเนินงานกว่า 9 เดือน ในพื้นที่นาร่องของลำน้ำซึ่งมีระยะทาง 550 เมตร ครอบคลุม 3 ชุมชนโดยรอบ ได้แก่ ชุมชนรั้วเหล็กเหนือ ชุมชนรั้วเหล็กใต้และชุมชนเกาะลอย

ภายในงานมีการเสวนาในประเด็น “ฟื้นฟูลำน้ำกกน้อยเพื่อปรับตัว...รับมือกับการเปลี่ยนแปลง...” ซึ่งนำโดย **นางสุรณี อ่องพะ** ปลัดเทศบาลนครเชียงราย ประธานคณะทำงานโครงการ ACCCRN-เชียงราย **รศ.จิรศักดิ์ จินดาโรจน์** ผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งเชี่ยวชาญด้านการออกแบบเชิงวิศวกรรมนิเวศ และได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิในหลากหลายสาขาในพื้นที่ อาทิ **ดร.อังกูร ว่องตระกูล** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา **นายเอกอดุลย์ ป้อมเสมา** สำนักงานโยธาธิการฯ เชียงราย **นายฉัตรชัย นาคแก้ว** ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการลุ่มน้ำกกและโขง (ภาคเหนือ) ร่วมด้วย **นายสมนึก สุรินทร์แปง** ผู้แทนจากชุมชน ร่วมพูดคุยถึงขั้นตอนการปรับปรุงพื้นที่แม่กกน้อยที่มีพื้นฐานจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การสำรวจความต้องการเบื้องต้นเวทีชี้แจงและรับฟังความคิดเห็น และการออกแบบพื้นที่นาร่องโดยเชื่อมโยงถึงภาพรวมของการเสริมศักยภาพให้เมืองสามารถรับมือต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการขยายผลโครงการฯ สู่ระดับลุ่มน้ำ

ทั้งนี้ ปลัดฯ สุรณี อ่องพะ ในฐานะผู้แทนจากเทศบาลและคณะทำงาน ACCCRN ยังกล่าวถึงท้ายบนเวทีเพื่อให้ความมั่นใจต่อชุมชนไว้ว่า “ในอนาคตทางเทศบาลปรับปรุงพื้นที่แม่กกน้อยตลอดทั้งสายอย่างแน่นอน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดสรรงบประมาณดังกล่าว”

นอกจากนี้ยังมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานจากภาคีโครงการ เช่น การสำรวจความหลากหลายของนักเรียนจากโรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า และเทศบาล 8 บ้านใหม่ ร่วมแสดงแผนที่สีเขียวและแผนที่ยุทธศาสตร์ชุมชนนาร่องรั้วเหล็กใต้ และภาพจำลองการวางแผนภูมิทัศน์ (Landscape Planning) แม่กกน้อยทั้งสาย ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนที่เข้าร่วมงาน เป็นอย่างมาก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมเสวนาบนเวที

นิทรรศการแสดงผลงานจากภาคีโครงการ
ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมเป็นอย่างมาก

ACCCRN - เมืองเชียงราย ร่วมออกนิทรรศการท้องถิ่นไทย

เทศบาลนครเชียงราย นำโดย **ดร.ปริษา อนุรักษ์** รองนายกเทศมนตรี และคณะทำงานโครงการ ACCCRN - เมืองเชียงราย ร่วมนิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานภายใต้กิจกรรมโครงการ ACCCRN และโครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพเมืองเชียงราย เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในงานวันท้องถิ่นไทย 18 มีนาคม 256 ณ ห้องประชุมคชสาร โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายเพื่อช่วยสร้างให้ท้องถิ่นเล็งเห็นความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมและการรับมือต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคาดหวังให้โครงการฯ ที่ทำอยู่เป็นต้นแบบให้ท้องถิ่นอื่นได้

บุรณิการการวันท้องถิ่นไทย

M-BRACE อุดรฯ และภูเก็ท จัดการประชุมเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครั้งที่ 2 หรือ SLD 2 ร่วมหาแนวทางลดความเปราะบางของเมือง

เมื่อเร็วๆ นี้ โครงการ M-BRACE จัดการประชุมเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครั้งที่ 2 (Shared Learning Dialogue : SLD 2) ในพื้นที่เมืองอุดรธานีและภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการทำงานของเมืองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละเมืองได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อค้นหาช่องว่างในการเตรียมพร้อมรับมือต่อผลกระทบจากการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และร่วมหาแนวทางในการลดความเปราะบางของเมือง

ผลจากการประชุมเสวนาฯ ของทั้ง 2 เมือง พบว่ามีจุดอ่อนที่คล้ายกันด้านข้อมูล ในประเด็นการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นสาธารณะ การเข้าถึงข้อมูลของภาคประชาชน การขาดการประเมินสถานการณ์ และการวางแผนสำหรับอนาคตโดยใช้ข้อมูล และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น การบริหารและจัดสรรน้ำ การร่วมวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือกับน้ำท่วม เป็นต้น

จากประเด็นข้างต้น คณะกรรมการทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของเมือง จึงร่วมกันหาวิธีการลดจุดอ่อนของเมืองในด้านข้อมูล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (โครงการนำร่อง) ของทั้ง 2 เมือง ภายใต้บริบทของโครงการเสริมสร้างการรับมือของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (M-BRACE) ซึ่งโครงการนำร่องจะมีกิจกรรมหลักๆ 3 กิจกรรม ได้แก่

- การรวบรวมและขยายผลข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มเติม รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้เป็นสาธารณะทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงได้

- กิจกรรมการจัดเวทีเสวนา/เวทีสาธารณะ เพื่อนำเสนอและขยายผลการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความเปราะบางของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแก่ทุกภาคส่วนของเมือง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งผลของการจัดเวทีเสวนาต้องเกิดการยอมรับและสร้างเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายได้ เพื่อนำผลที่ได้เข้าไปสู่แผนการปฏิบัติต่อไป

- กิจกรรมประกวด/แข่งขัน กิจกรรมเริ่มต้นการสร้างความตระหนักและสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมวางแผนเมืองในอนาคตเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับถึงความเป็นเจ้าของเมือง ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นจุด สนใจให้ผู้บริหารมีความตื่นตัวในด้านการพัฒนาเมืองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

M-BRACE ภูเก็ตร่วมกับภาคีเครือข่ายหารือ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินโครงการนำร่อง พร้อมก้าวสู่ Green Island

เมื่อเร็วๆ นี้ M-BRACE ภูเก็ต ซึ่งนำโดย **ดร.พγμαมาศ ถิ่นพ้งงา** ผู้จัดการโครงการ M-BRACE และ ACCCRN ร่วมด้วย **ดร.ริชาร์ด เฟรนด์** จากองค์กรร่วม ISET เข้าพบ **ดร.สมหมาย ปรีชาศิลป์** รองผู้ว่าราชการภูเก็ต และภาคีเครือข่าย เพื่อหารือเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินโครงการนำร่อง (Pilot Project) ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญ ของโครงการฯ ที่จะมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนของเมืองภูเก็ต ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้าง การรับมือของเมืองต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

จากการร่วมพูดคุยได้ข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนด ทิศทางให้เมืองภูเก็ตเป็น Green Island หรือ Green City การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และร่วมกันผลักดันโครงการฯ เข้าสู่แผนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเมืองภูเก็ตต่อไป เพื่อให้มีเครือข่ายที่สานต่อในการเสริมศักยภาพการรับมือ ของเมืองภูเก็ตได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

สารพัดจดมาเล่า

“สถานการณ์น้ำเมืองเชียงราย”

โดย ดร.อังกูร ว่องตระกูล
อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิศวกรรมโยธาและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

สมดุลของระบบภูมิอากาศโลก กำลังถูกรบกวนอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจัยหลัก คือ ก๊าซเรือนกระจกที่ถูกปล่อยออกมาจากการผลิต การใช้พลังงาน การขนส่ง โดยการปฏิวัติอุตสาหกรรมจากภาคเกษตร การเสียสมดุลระบบนิเวศ โดยการปฏิวัติเขียว เนื่องจากแรงผลักดันของความต้องการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนประชากรโลก

สัญญาณเตือนของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศถูกส่งออกมาในหลายรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การละลายของธารน้ำแข็งที่ขั้วโลกคลื่นความร้อนภัยแล้งน้ำท่วมและโคลนถล่ม ซึ่งสัญญาณเหล่านี้ได้ปรากฏอย่างชัดเจนขึ้น และมีความถี่มากขึ้น กระทั่งก่อให้เกิดสหสัมพันธ์ของปัญหาต่างๆ เช่น ภัยคุกคามด้านทรัพยากรน้ำ ความมั่นคงทางอาหาร ระบบนิเวศที่ถูกรบกวน ภัยคุกคามต่อสุขภาพ หรือเมืองที่ตกอยู่ในความเสี่ยง

การตอบสนองต่อสัญญาณเตือน ดังกล่าวจากปฏิกิริยาของนานาชาติเห็นได้ว่าประเทศส่วนใหญ่ยอมรับการมีอยู่จริงของปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และได้ร่วมกันลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภาวะอากาศ โดยมีมาตรการควบคุมปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในแต่ละประเทศ ถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการแก้ปัญหาในเชิงรุก (Proactive Approach) ในขณะที่ความพยายามในการปรับตัวของเมืองเพื่อที่จะรับมือในลักษณะต่างๆ ต่อสหสัมพันธ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น ถูกใช้เป็นเครื่องมือของมาตรการเชิงรับ (Passive Approach)

ภัยคุกคามด้านน้ำ เป็นที่ปรากฏชัดแล้วในปัจจุบันว่าสภาพความแปรปรวนของธรรมชาติอย่างปรากฏการณ์เอลนีโญและลานีญาคงไม่สามารถทำให้เกิดภัยพิบัติทางน้ำอย่างสุดขีดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ถ้าปราศจากปริมาณมวลไอน้ำที่ชื้นขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิมมากในมหาสมุทรนั้น คงไม่เป็นที่น่าสงสัยว่าขนาดที่ใหญ่ขึ้นนั้นจะเป็นผลงานของอุณหภูมิโลกที่กำลังอุ่นขึ้น

จังหวัดเชียงรายพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในลุ่มน้ำกกซึ่งประกอบด้วย 4 ลุ่มน้ำสาขา คือ ลุ่มน้ำสาขาแม่ลาว แม่สรวย กกตอนล่าง และฝาง มีพื้นที่รวม 7,300 ตร.กม. ลุ่มน้ำสาขาทั้ง 4 มีความแตกต่างกัน ทั้งทางภูมิศาสตร์การใช้ประโยชน์พื้นที่ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ย ปริมาณความต้องการใช้น้ำในหลายวัตถุประสงค์ ตลอดจนถึงสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน ลุ่มน้ำสาขาแม่ลาวมีพื้นที่ต้นน้ำอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ด้วยสภาพนิเวศที่ถูกรักษา ลุ่มน้ำนี้สามารถให้น้ำท่าเฉลี่ยถึงปีละ 856 ล้าน ลบ.ม. (Sta.G.8 บ้านต้นยาง) ฝนเฉลี่ยรายปีประมาณ 1,457 มม. ซึ่งมากพอสำหรับพื้นที่การเกษตรประมาณ 700,000 ไร่ ทั้งในและนอกเขตชลประทาน ลุ่มน้ำสาขาแม่สรวยเป็นลุ่มน้ำที่ถูกพัฒนาแล้ว โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาด 77 ล้าน ลบ.ม. ช่วยเสริมน้ำในแม่น้ำลาวให้โครงการชลประทานแม่ลาวในฤดูแล้งได้อีกประมาณ 70,000 ไร่ และยังช่วยบรรเทาอุทกภัยสำหรับพื้นที่ชุมชนของลุ่มน้ำกกตอนล่าง

แม่น้ำกกเป็นแม่น้ำระหว่างชาติ (International River) กำเนิดจากเทือกเขาในเชียงตุง ตอนใต้ของประเทศพม่าเข้าเขตไทยที่ อ.แม่สาย จ.เชียงราย แล้วไหลไปทางตะวันออกเข้าเขต อ.เมือง จ.เชียงราย จากนั้นมุ่งไปตะวันออกเฉียงเหนือลงสู่แม่น้ำโขงที่เชียงแสน ความยาวรวม 285 กม.

อยู่ในพม่า 128 กม.ส่วนที่อยู่ในไทยยาวประมาณ 157 กม.ปริมาณน้ำท่าเฉลี่ยมากถึงปีละ 5,319 ล้าน ลบ.ม. (Sta.GN.1 บ้านท่าก) ปริมาณน้ำท่าส่วนใหญ่ 80% ไหลลงสู่แม่น้ำโขง โดยที่ประเทศไทยไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เลยเนื่องจากข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ที่เป็นพื้นที่ปลายน้ำ (Downstream Area) ไม่สามารถหาพื้นที่เหมาะสมในการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โครงการผันน้ำข้าม 3 ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ จึงถูกแนะนำในชื่อ “โครงการ กก-อิง-น่าน” เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน

หลังจากเริ่มใช้งานอ่างเก็บน้ำแม่สรวยในปี 2546 ปัญหาน้ำท่วมในลักษณะล้นตลิ่ง (Overflow) ออกมาจากลำน้ำหลัก (Mainstream) ในระดับเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นในปี 2538 ไม่เกิดขึ้นอีกในแม่น้ำกก นอกจากสามารถควบคุมน้ำส่วนเกินไว้ได้แล้วในลุ่มน้ำสาขาแม่สรวยอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อลักษณะของปริมาณน้ำท่าคือสภาพนิเวศต้นน้ำของพม่านั้นยังมีความสมบูรณ์ในระดับดีที่สุด ปัญหาน้ำท่วมที่ยังพบในที่ราบชุมชนเกิดจากสองเหตุผลหลัก คือการเข้าท่วมฉับพลัน (Flashflood) ของลำห้วยที่มีขนาดใหญ่ (Side Flow) อย่างเช่นแม่กรณ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับสภาพของพื้นที่ป่าต้นน้ำ และการขยายตัวของเมืองในลักษณะที่ความเหมาะสมของการใช้พื้นที่และการระบายน้ำได้ถูกละเลย อย่างไรก็ตามถ้าสภาพของระบบนิเวศต้นน้ำเปลี่ยนไปจากนโยบายการพัฒนาประเทศของพม่า พื้นที่ท้ายน้ำอย่างเมืองเชียงรายอาจต้องเผชิญกับผลกระทบของพายุฤดูร้อนและปริมาณของน้ำท่าที่จะเปลี่ยนไป และนั่นกำลังจะเป็นความท้าทายครั้งใหม่ของเมืองเชียงราย

มันเป็นการยากที่จะอธิบายโดยใช้วิทยาศาสตร์ ว่าผลของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกจะกระทบต่อแนวความคิดในการจัดการทรัพยากรน้ำ ความมั่นคงทางอาหาร และการรับมือของเมืองแบบไหนหรืออย่างไร? トラบเท่าที่ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของสภาพสมดุลในลุ่มน้ำ (Water Balance of Basin) ยังไม่สามารถถูกอธิบายได้อย่างเป็นระบบ นับเป็นโอกาสที่ดีของเมืองเชียงรายที่เข้าเป็นหนึ่งใน 10 เมืองเครือข่ายจาก 4 ประเทศ ในโครงการส่งเสริมให้เมืองมีศักยภาพและความพร้อมเพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการทำงานโครงการนี้อาจถูกใช้เป็นบทเรียนที่มีประโยชน์ต่อเมืองอื่นๆ ในอนาคต

Did You Know ?

ฉบับนี้แนะนำ www.thaicity-climate.org ของโครงการ ACCCRN และ M-BRACE ที่ได้ปรับรูปแบบใหม่ ซึ่งนอกจากนำเสนอข้อมูล การดำเนินกิจกรรมของโครงการจากทั้ง 4 เมืองนำร่อง ได้แก่ เชียงราย หาดใหญ่ อุตรธานี และภูเก็ต ทางทีมงานยังได้พัฒนาเว็บไซต์นี้ให้เป็น ศูนย์กลางข้อมูลด้านการรับมือของเมืองต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ (หรือ *Urban Climate Resilience*) ด้วยการรวบรวม เอกสารโครงการ เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อาทิ การจัดการทรัพยากรน้ำ กระบวนการกลายเป็นเมือง การจัดการ อุทกภัย เป็นต้น เพื่อให้ www.thaicity-climate.org เป็นแหล่งข้อมูล ที่มีประโยชน์สำหรับประชาชนทั่วไป นักศึกษา รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้

กิจกรรมลุนราววัล

เชิญชวนท่านผู้อ่านร่วมสนุกกับเกมทายภาพด้านล่าง พร้อมส่งคำตอบพร้อมชื่อที่อยู่ มาได้ที่ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย 16/151 เมืองทองธานี ถ.บอนด์สตรีท ต.บางพูด อ.เมือง จ.นนทบุรี 11120 หรือ thaicityclimate@hotmail.com

www.facebook.com/ACCCRNTHAILAND

www.facebook.com/M-BRACE

ผู้โชคดีที่ตอบถูกจะได้รับของที่ระลึกเป็นเสื้อโปโลใส่ผ้าเนื้อดีจากโครงการฯ หมดเขตลุ้นรางวัล 30 ก.ค. 2556*

ภาพใดไม่สื่อความหมายในด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ขอบคุณภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต...

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

16/151 เมืองทองธานี ถ.บอนด์สตรีท ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทร. (66 2) 503 3333 ต่อ 304 แฟกซ์ (66 2) 504 4826-8

<http://www.tei.or.th>

<http://www.thaicity-climate.org>

<http://www.acccrn.org>

<http://www.facebook.com/ACCCRNTHAILAND>

<http://www.facebook.com/M-BRACE>